

jelenet t. Alakjai közt alig van ellen-szenves, sőt alig van jobb rosszabb. Az emberek sosem gonoszabbak a helyzetüknél, amint hogy az élet is iparkodik szép és elfogadható lenni. Az alapján jogos törekvések egymásközi viszonya, a résztendenciák végzetes félreértése veti fel a pillanatnyi komor eredményt, amely az élet folyamán előbb-utóbb magától kisimul. Belátás a bűnbe, részvét a szerencsétlenségben, elvegyülés az örömben: ez árad ebből a könyvből. Annyi szeretetteljes igazságérzet, a részletek felsorakoztatáának annyi okos mérséklete t mpítja ezt a komor, kihegyezett témát, hogy a végén azt kell mondanunk: ennek a témának a képesán ilyen világitásba került az emberélet, de egy másik téma az ellenkezőjé is rábizonyíthatná. A mű pesszimizmusa a tárgyában van. A végzet sötét szárnyaival lebeg ez a téma az ormánysági fal fölött; de a végzet szárnyai alatt az örök egyforma élet paraszt logikájú derült állandósága ül.

A regény életszerűségével nem áll arányban a költői egyéniség ereje. Művészi eszközei nem elég élesek, eredetiek; állásfoglalása nem kényszerít. Egyelőre kitűnő ábrázoló, de hogy nagy író lesz-e, nem tudjuk. Mindenestre tehetségesebbnek tartjuk, semhogy néhány külső hasonlóság alapján Kodolányi-epigonná tegyük meg. Annál kevésbé é, mert a két ormánysági író belső jellege írói karaktere merőben ellentétes s mint tehetségek legalább is egyenrangúak.

Németh László.

Báró Wlassics Tibor: Könyvek tengerén. (Stephaneum, 1930.) Fájdalmas hangok szólalnak meg Wlassics Tibor verseiben. A mát átszenvedti, a holnap-tól fél, esdi a megváltó halált. De azért nem lázad fel sorsa ellen: «imába fül, zsolozsma zeng ajkán». Valamikor voltak «szép csatái». Hősül harcolt, «acélos kedvvel, szent elszánással, de most halkan mormolva lágy ígéket megy halálba a legfájóbb élet». Sorsát — úgymond — «valamikor majd tudni fogják, valamikor még megzokogják». Mindössze tizenkét eredeti versét vette fel a szerző ebbe az újabb kis gyűjteményébe, mely immár ötödik kötete. A magyar versek mellé három németre fordított versét is csatolja. A költemények, mint címük is sejteti (Én a könyvek beteg királya, Magyar ős, Őszi dal, A lélkem sírom) egy sokat szenvedő lélek érzéseinek tolmácsai.

Költői gyakorlatra valló ritmusérzék, közvetlenség, választékos izlés, Adynak itt-ott felbukkanó hatása (akinek egyébként hálája jelöl egy költeménnyel is áldoz) jellemzik a kis verskötetet, mely a szerző előbbi köteteihez képest már terjedelménél fogva sem mutat-hatja be minden oldalról a költő egyéniségét.

—s.

Szép Ernő: A Hortobágy. (Singer és Wolfner.) Szép Ernő azzal lepi meg az olvasót, hogy fölfedezi a Hortobágyot. A pesti kávéházból kiruccan a hortobágyi csárdába, íróasztalt szerel föl, egy festő (Boromisza Tibor) társaságában lóháton járja be a pusztát, meginterjúvolja a csikóst, gulyást, kondást, juhászt, leírja az állatokat: a «madárság»-ot, a «légység»-et, «golyáság»-ot, «ökörség»-et, «libaság»-ot s egyéb apró és nagy marha — állományt.

Mielőtt a könyv olvasásába kezdünk, némi aggodalommal nézzük a címlapot. Hogy kerül a nagyváros finomkodó, kényes, gyermeklelkű poétácskája a Hortobágyra? Meg tudja-e magát értetni a gulyások és bojtárok népével, tekintettel nyelvi különködéseire? Nem fogja-e levetni a ló? (Pegázusnak hívén magát.) Nem ökleli-e föl a bika? (Egy ökör valóban kis híjja, hogy a fejére nem lépett, mint följegyzéseiből értesülünk.) Nem illan-e el ijedtében a Petőfi és Jókai ecsetjéhez szokott délibáb, rettegve attól, hogy szintén fölfedeztetik?

A könyvet olvasva az aggodalmak bizonyos mértékben eloszlanak. Az író délcegen megüli a lovacsát, hősi harcot vív a hortobágyi legyekkel s a délibáb sem oly finnyás, mint reméltük. Általában a könyv kellemes csalódást okoz, amennyiben még kellemetlenebbre voltunk elkészülve. Kiderül, hogy az író jobban tud magyarul, mint ahogy ír, bár rosszabbul, mint ahogy gondolja. Azt hiszi t. i. magáról, hogy nyelvújítónak született s ezért új szavakat képez, majd mint nyelv-sebész végez operációkat oly szavakon, melyek egészségesebbek, mint az író nyelvérzéke. Eltekintve attól, hogy a *ság-ség* képzőt taláalomra s oktanul bármely szóhoz odaragasztja, az ártatlan kis ígekötöket is kénye-kedve szerint cserélgeti. Láttuk pl., hogy az ökröket *ökörség*-nek mondja. A képzés helyes, hiszen a *ság-ség* gyűjtőszavak képzője. (Erdőség, polgárság.) De épúgy lehet elvont tulajdonságot jelentő szavak képzője is, pl.: gyermekség, tiszt-